

Metodický návod pro plnění povinnosti
původců odpadů , stanovenou
§ 16 odst. 1 písm. j) zákona
č. 185/2001 Sb., o odpadech,
k vykonávání kontroly vlivů nakládání
s odpady na zdraví lidí a životní
prostředí v souladu
se zvláštními právními předpisy
a POH ČR, POH kraje a POH původce

Praha, červenec 2007

Metodický návod poskytuje původcům odpadů oporu pro plnění povinnosti stanovené v § 16 odst. 1 písm. j) zákona č. 185/2001 Sb., o odpadech a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů a naplňuje usnesení vlády ČR č. 18/2005, opatření č. 1.5, k provedení nařízení vlády č. 197/2003 Sb., o Plánu odpadového hospodářství České republiky, a o spoluúčasti jednotlivých ministerstvech na jejich plnění.

Metodický návod osahuje doporučené postupy pro vykonávání kontroly vlivů ve smyslu § 16 odst. 1 písm. j) zákona o odpadech.

<u>Obsah</u>	Strana
1. Úvod	4
1.1 Pojmy pro účely tohoto metodického návodu	4
2. Podklady pro provádění kontroly vlivu nakládání s odpady původcem	4
2.1 Informace týkající se odpadů	4
2.2 Informace týkající se právního prostředí, ve kterém je s odpady nakládáno	5
3. Doporučený postup kontroly vlivu nakládání s odpady původcem	5
4. Prokazování plnění požadavků zákona o odpadech původcem	7
5. Závěr	7

Přílohy:

Příloha č. 1 – Orientační přehled právních předpisů, včetně odkazů na jejich vybraná dotčená ustanovení	9
Příloha č. 2 – Pravidla pro nakládání s nebezpečnými odpady s vybranými nebezpečnými vlastnostmi	15
Příloha č. 3 – Dotazník pro původce odpadů k prověření úrovně kontroly vlivů nakládání s odpady na zdraví lidí a životní prostředí	25

1. Úvod

Zákon č. 185/2001 Sb., o odpadech a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o odpadech“) stanovuje v § 16 odst. 1 písm. j) původcům odpadů povinnost „*vykonávat kontrolu vlivů nakládání s odpady na zdraví lidí a životní prostředí v souladu se zvláštními právními předpisy a plánem odpadového hospodářství*“.

Vzhledem k tomu, že dotčených zvláštních právních předpisů je soubor tvořený předpisy upravující ochranu zdraví lidí, řízení pracovního prostředí, bezpečnost práce a ochranu jednotlivých složek životního prostředí, poskytuje tento návod původcům odpadů základní orientaci v těchto právních předpisech a doporučuje postup pro plnění zákonem o odpadech stanovené povinnosti původce.

1.1 Pojmy pro účely tohoto metodického návodu

Pro účely tohoto metodického návodu se rozumí:

Vlivem – působení (účinek) odpadu nebo úkony při nakládání s odpadem, které se mohou projevovat nebo se projevují negativně na zdraví lidí a/nebo životní prostředí.

Kontrolou vlivů nakládání s odpady – činnost původce, která vede k získávání informací o skutečném stavu působení odpadů při nakládání s nimi na zdraví lidí a/nebo životní prostředí, a jejíž součástí je i řízení tohoto vlivu. Kontrola vlivu nakládání s odpady zahrnuje zjištění, popis, posouzení a vyhodnocení a řízení skutečných i možných vlivů a jejich přiřazení pod účinnost příslušných zvláštních právních předpisů.

Zvláštními právními předpisy – obecně závazné právní předpisy – zákony a jejich prováděcí předpisy upravující ochranu zdraví lidí, pracovní prostředí, bezpečnost práce, ochranu jednotlivých složek životního prostředí. Jejich orientační výčet s odkazy na vybraná dotčená ustanovení je uveden v příloze č. 1.

V příloze č. 1 jsou mj. uvedeny další vybrané pojmy, které souvisejí s kontrolou vlivů nakládání s odpady, stanovenou v § 16 odst. 1 písm. j) zákona o odpadech, a které jsou ve zvláštních právních předpisech stanoveny zpravidla jinak, než v zákoně o odpadech.

2. Podklady pro provádění kontroly vlivu nakládání s odpady původcem

Aby mohly být vlivy nakládání s odpady na zdraví lidí a životní prostředí kontrolovány, je nutné znát informace, které lze obecně rozdělit do dvou základních skupin.

2.1 Informace týkající se odpadů:

- o technologiích, při nichž odpady vznikají, o způsobu jejich vzniku, o jejich skutečných vlastnostech a nakládání s nimi původcem od okamžiku vzniku až do okamžiku jejich předání oprávněné osobě do vlastnictví nebo jejich využití či odstranění původcem;
- zjištění, popis, posouzení a vyhodnocení skutečných i možných vlivů nakládání s odpady.

2.2 Informace týkající se právního prostředí, ve kterém je s odpady nakládáno:

- výběr zvláštních právních předpisů a ostatních předpisů, v souladu s nimiž má být kontrola vlivů nakládání s odpady prováděna,
- přiřazení vyhodnocených skutečných i možných vlivů nakládání s odpady pod působnost příslušných zvláštních právních předpisů (srovnání kritérií, stanovených těmito předpisy pro hodnocení vlivů na zdraví lidí a životní prostředí, se skutečným stavem vlivu při konkrétním nakládání s odpady).

3. Doporučený postup kontroly vlivu nakládání s odpady původcem

Původcům lze doporučit:

- A. Soustředit informace o technologii a způsobu vzniku každého druhu odpadu, jeho skutečných vlastnostech a nakládání s ním od okamžiku vzniku u původce až do okamžiku jeho předání oprávněné osobě do vlastnictví;
- B. Zjistit, popsat a posoudit skutečné a možné vlivy nakládání s odpady a podle výsledku posouzení těchto vlivů vyhledat pro jejich řízení příslušné zvláštní právní předpisy;
- C. Identifikovat, přezkoumat a soustředit požadavky zvláštních právních předpisů, v souladu s nimiž má být kontrola vlivů nakládání s odpady prováděna. Jako pomůcku pro naplnění tohoto požadavku lze použít přílohu č. 1 tohoto návodu „Orientační přehled právních předpisů, včetně odkazů na jejich vybraná dotčená ustanovení“.
- D. Stanovit postupy nakládání s odpady a organizaci práce, včetně opatření pro snížení nebo odstranění negativních vlivů na zdraví lidí a životní prostředí - popsat je např. v rámci dokumentovaných technologických postupů, provozních řádů nebo jiných organizačně řídicích předpisů, s jejichž pomocí je/bude nakládání s odpady u původce řízeno. Zpracované postupy by měly vycházet z identifikace a posouzení skutečných i možných vlivů odpadů a nakládání s odpady na zdraví lidí a životní prostředí podle písmene B této kapitoly a požadavků zvláštních právních předpisů (v případě pochybností, že vliv přerůstá v riziko pro zdraví, doporučuje se původcům obrátit se na osobu oprávněnou hodnotit zdravotní rizika – viz § 83e zákon č 258/2000 Sb.). Pokud je nakládání s odpady bezprostředně navázáno na výrobní nebo jinou činnost původce, doporučuje se, aby integrální součástí příslušného technologického nebo procesního postupu byl i stanovený postup nakládání se vznikajícími odpady (nakládání s odpady je součástí materiálového toku v příslušné technologii).

Postup nakládání s odpady by měl obsahovat popis a stanovení:

- **shromažďovacího místa** (shromažďovacího prostředku – kontejneru, obalu, nádoby, místa apod.) a jeho zabezpečení z hlediska možného úniku shromážděných odpadů do okolí a z hlediska omezení přístupu nepovolaných osob k odpadům,

- **intervalu obsluhy shromažďovacího místa** (dobu, po níž je odpad ponechán ve shromažďovacím místě),
 - **požadavku na manipulační prostředky nutné k nakládání s odpady,**
 - **způsobilosti osob nakládajících s odpady** (dosažené odborné vzdělání, frekvence proškolení a doškolení apod.) **a používání osobních ochranných pracovních prostředků,**
 - **odpovědnosti** (funkční nebo jmenovité) **za nakládání s odpady** v daném místě,
 - **požadavku na monitorování nakládání s odpady a vlivů, které je provázejí** (prostředků a postupů k ověřování skutečných vlastností odpadů, intervalů ověřování těchto vlastností, prostředků a postupů k ověřování významnosti vlivů nakládání s odpady na zdraví lidí a životní prostředí – expozice rizikovými faktory v pracovním prostředí – např. chemickými látkami, biologickými činiteli, hlukem, prašností, fyzickou zátěží – způsobu vedení záznamů dokumentujících zjišťované skutečnosti, odpovědnosti za řádné vedení záznamů, místa uchovávání záznamů a jejich skartační lhůty, kontrolní pravomoci).
- E. Pro každý produkovaný odpad musí původce zpracovat jeho průvodní dokumentaci (Základní popis odpadu, pro nebezpečný odpad Identifikační list nebezpečného odpadu a případně i Evidenční list pro přepravu nebezpečného odpadu).

Základní popis odpadu by měl mít vypovídací úroveň umožňující rozhodování původce (případně oprávněné osoby ke sběru a výkupu či osoby provozující jiné zařízení, která odpad převezme do vlastnictví) o dalším nakládání se vzniklým odpadem.

V případě, že původci vzniká nebezpečný odpad, tj. odpad, který je uvedený v Seznamu nebezpečných odpadů a jakýkoliv jiný odpad vykazující jednu nebo více nebezpečných vlastností uvedených v příloze č. 2 k zákonu o odpadech, musí pro něj původce zpracovat:

Identifikační list nebezpečného odpadu (povinnost stanovená v zákoně o odpadech v § 13 odst. 3) v souladu s přílohou č. 3 k vyhlášce č. 383/2001 Sb., o podrobnostech nakládání s odpady, v platném znění, kde je stanoven jeho obsah. V bodě č. 6 uvedeného obsahu identifikačního listu nebezpečného odpadu je třeba uvést na základě **skutečných vlastností** předmětného odpadu, výčet všech jeho nebezpečných vlastností. V případě, že odpad má některé z nebezpečných vlastností H6 Toxicita, H7 Karcinogenita, H8 Žíravost, H10 Teratogenita, H11 Mutagenita doporučuje se původcům doplnit Identifikační list o informace podle příkladu pravidel uvedených v příloze č. 2 tohoto metodického návodu. Původcům se doporučuje obdobný postup při zpracování bodu č. 6 Identifikačního listu i pro odpady s jinými nebezpečnými vlastnostmi – H9 Infekčnost, H5 Škodlivost zdraví apod., včetně určení značení jejich shromažďovacích prostředků, shromažďovacích míst a přepravních obalů výstražnými grafickými symboly.

- F. Identifikovat nebezpečí vyplývající z vlivů nakládání s odpady a případně vyhodnotit podle zvláštních právních předpisů (zákoník práce, zákon č. 309/2006 Sb., apod.) rizika ve smyslu nařízení vlády č. 178/2001 Sb., kterým se stanoví podmínky ochrany zdraví zaměstnanců při práci včetně provedení opatření k ochraně zdraví při práci.
- G. Na základě vyhodnocení vlivů nakládání s odpady na zdraví lidí a životní prostředí, případně rizik, přítomných při dokumentovaných postupech nakládání s odpady, stanovit a zavést opatření směřující k jejich omezování, předcházení, kontrole apod.
- H. Stanovit interval přezkoumání účinnosti opatření stanovených podle písmene G.

4. Prokazování plnění požadavků zákona o odpadech původcem

Plnění povinnosti vykonávat kontrolu vlivů nakládání s odpady na zdraví lidí a životní prostředí prokazuje původce odpadů na požádání příslušným kontrolním orgánům. Při prokazování plnění této povinnosti se původcům doporučuje využívat doklady zpracované v rámci postupu podle kapitoly 3 tohoto metodického návodu, tj. příslušné interní předpisy a záznamy v souladu s požadavky zákona o odpadech a v souladu s požadavky zvláštních právních předpisů, případně v souladu s požadavky interních organizačně řídicích předpisů původce.

Je nutné mít na zřeteli, že povinností původce podle § 16 odst. 1 písm. h) zákona o odpadech je

„umožnit kontrolním orgánům přístup do objektů, prostorů a zařízení a na vyžádání předložit dokumentaci a poskytnout pravdivé a úplné informace související s nakládáním s odpady“.

Jako pomůcka k ověření, že původce plní povinnost stanovenou mu zákonem o odpadech v § 16 odst. 1 písm. j) je v příloze č. 3 tohoto metodického návodu uveden dotazník (test).

5. Závěr

Kontrola vlivů nakládání s odpady na zdraví lidí a životní prostředí v souladu se zvláštními právními předpisy je soustavný proces, jehož aktuálnost a účinnost by měl původce ve stanovených intervalech (v souladu s požadavky zvláštních právních předpisů) nebo v intervalech, které si sám stanoví, pravidelně ověřovat.

Nakládání s některými druhy odpadů (např. odpady léčiv, odpady azbestu) upravují kromě zákona o odpadech i jiné zvláštní právní předpisy, které se, stanoví-li tak zákon o odpadech (např. § 2 odst. 2, zákona o odpadech), uplatňují přednostně. Pokud původci takové druhy odpadů vznikají, doporučuje se, aby přezkoumal své postupy v návaznosti na požadavky příslušných zvláštních předpisů (viz příloha č. 1).

Na nakládání s odpady v souladu se zvláštními předpisy (zákonem o požární ochraně, vodním zákonem, zákonem o ochraně veřejného zdraví) odkazuje zákon o odpadech v § 12 odst. 1 („*nakládání s nebezpečnými odpady se řídí též zvláštními právními předpisy platnými pro výroby, látky a přípravky se stejnými nebezpečnými vlastnostmi*“). V návaznosti na povinnost původce vykonávat

kontrolu vlivů nakládání s odpady na zdraví lidí a životní prostředí se doporučuje původcům využít pro řízení nakládání s nebezpečnými odpady s vybranými vlastnostmi, srovnatelnými s nebezpečnými vlastnostmi nebezpečných chemických látek a přípravků podle zákona č. 356/2003 Sb., o chemických látkách a chemických přípravcích (nebezpečné vlastnosti odpadů H6 Toxicita, H7 Karcinogenita, H8 Žíravost, H10 Teratogenita, H11 Mutagenita), obdobná **pravidla** jako pro nakládání s nebezpečnými chemickými látkami a přípravky (viz § 44a zákona č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví). Pravidla mohou být integrální náplní Identifikačních listů nebezpečných odpadů dotčených nebezpečných odpadů. Příklad jejich obsahu je uveden v příloze č. 2.

Orientační přehled právních předpisů, včetně odkazů na jejich vybraná dotčená ustanovení

1. Vybrané právní předpisy upravující odpadové hospodářství ČR

Zákon č. 185/2001 Sb., o odpadech a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů (zejména § 5, § 6, § 10, § 11, § 12, § 13, § 16.);

Vyhláška č. 376/2001 Sb., o hodnocení nebezpečných vlastností odpadů, ve znění vyhlášky č. 502/2004 Sb.;

Vyhláška č. 381/2001 Sb., kterou se stanoví Katalog odpadů, Seznam nebezpečných odpadů a seznamy odpadů a států pro účely vývozu, dovozu a tranzitu odpadů a postup při udělování souhlasu k vývozu, dovozu a tranzitu odpadů (Katalog odpadů), ve znění vyhlášky č. 503/2004 Sb.;

Vyhláška č. 382/2001 Sb., o podmínkách použití upravených kalů na zemědělské půdě, ve znění vyhlášky č. 504/2004 Sb.;

Vyhláška č. 383/2001 Sb., o podobnostech nakládání s odpady, ve znění pozdějších předpisů (zejména § 2, § 5, § 7, § 21, § 22, § 23, § 28, příloha č. 1, příloha č. 2, příloha č. 3, příloha č. 13, příloha č. 15, příloha č. 17, příloha č. 18, příloha č. 20, příloha č. 21, příloha č. 24 a příloha č. 26);

Vyhláška č. 384/2001 Sb., o nakládání s PCB) – *pro vlastníky zařízení a odpadů PCB podléhajících evidenci*;

Vyhláška č. 294/2005 Sb., o podmínkách ukládání odpadů na skládky a jejich využívání na povrchu terénu a změně vyhlášky č. 383/2001 Sb., o podobnostech nakládání s odpady (zejména § 2 písm. l, m, q, příloha č. 1 odst. 2, 3, 4 a 5);

Vyhláška č. 237/2002 Sb., o podobnostech způsobu provedení zpětného odběru některých výrobků, ve znění pozdějších předpisů;

Vyhláška č. 352/2005 Sb., o podobnostech nakládání s elektrozařízeními a elektroodpady a o bližších podmínkách financování nakládání s nimi;

Zákon č. 477/2001 Sb., o obalech a o změně některých zákonů (zákon o obalech), ve znění pozdějších předpisů;

Nařízení vlády č. 197/2003 Sb., o Plánu odpadového hospodářství ČR;

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1774/2002, kterým se stanoví hygienická pravidla týkající se vedlejších živočišných produktů, které nejsou určeny k lidské spotřebě - *v případě, že je odpad uveden v tomto nařízení (např. kuchyňský odpad živočišného původu), musí s ním být nakládáno v souladu s tímto právním předpisem*;

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 850/2004, o perzistentních organických znečišťujících látkách a o změně směrnice 79/117/EHS, ve znění Nařízení Komise (ES) č. 323/2007, Nařízení Rady (ES) č. 172/2007 a Nařízení Rady (ES) č. 1195/2006, (o POPs).

Poznámka: Národní právní předpisy upravují problematiku „kontroly vlivu nakládání s odpady na zdraví lidí a životní prostředí“ v souladu s právem Evropských společenství (dále jen „ES“) a na konkrétní evropské předpisy se odkazují. Předpis „Nařízení ES“

je podle čl. 249 smlouvy ES „bezprostředně použitelné v každém členském státě“. Tato pravomoc umožňuje, aby nařízení bylo zjednodušeně řečeno zvláštní součástí právního řádu ČR. Nařízení je vymahatelné vnitrostátními orgány včetně soudů a zároveň jeho dodržování je kontrolovatelné Komisí a Evropským soudním dvorem. Do národního předpisu nelze nařízení ES transponovat, pouze na něj národní předpisy adaptovat.

2. Vybrané zvláštní právní předpisy

2.1 Vybrané právní předpisy upravující kontrolu vlivu nakládání s odpady na zdraví lidí

Zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce (zejména §§ 101 – 108) (*poznámka: do doby vydání a účinnosti nových prováděcích předpisů k zákoníku práce se doporučuje řídit příslušnými předpisy ES*);

Zákon č. 309/2006 Sb., zákon, kterým se upravují další požadavky bezpečnosti a ochrany zdraví při práci v pracovněprávních vztazích a o zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při činnosti nebo poskytování služeb mimo pracovněprávní vztahy (zákon o zajištění dalších podmínek bezpečnosti a ochrany zdraví při práci);

Zákon č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví (zejména §§ 37 - 41);

Vyhláška č. 432/2003 Sb., kterou se stanoví podmínky pro zařazování prací do kategorií, limitní hodnoty ukazatelů biologických expozičních testů, podmínky odběru biologického materiálu pro provádění biologických expozičních testů a náležitosti hlášení prací s azbestem a biologickými činiteli v souladu s právem ES:

- **Směrnice Rady 83/477/EHS** ze dne 19. září 1983 o ochraně zaměstnanců před riziky spojenými s expozicí azbestu při práci, ve znění směrnice 91/382/EHS,
- **Směrnice Rady 98/24/ES** ze dne 7. dubna 1998 o bezpečnosti a ochraně zdraví zaměstnanců před riziky spojenými s chemickými činiteli používanými při práci,
- **Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2000/54/ES** ze dne 18. září 2000 o ochraně zaměstnanců před riziky spojenými s expozicí biologickým činitelům při práci;

Podrobnosti postupu při kategorizaci prací jsou uvedeny na oficiálních internetových stránkách Státní zdravotního ústavu www.szu.cz, Centra pracovního lékařství;

Vyhláška č. 195/2005 Sb., kterou se upravují podmínky předcházení vzniku a šíření infekčních onemocnění a hygienické požadavky na provoz zdravotnických zařízení a ústavů sociální péče;

Zákon č. 274/2003 Sb., kterým se mění některé zákony na úseku ochrany veřejného zdraví (zejména čl. 1 bod 77. – 87.);

Nařízení vlády č. 495/2001 Sb., kterým se stanoví rozsah a bližší podmínky poskytování osobních ochranných pracovních prostředků, mycích, čisticích a dezinfekčních prostředků;

Nařízení vlády č. 178/2001 Sb., kterým se stanoví podmínky ochrany zdraví zaměstnanců při práci - prováděcí předpis k zákonu č. 65/1965 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů, jehož text je v souladu s právem ES, které upravují rizikové faktory pracovních podmínek, jejich členění, hygienické limity, způsob jejich zjišťování a hodnocení, minimální rozsah

opatření k ochraně zdraví zaměstnanců, rozsah a bližší podmínky poskytování ochranných nápojů a hygienické požadavky na pracovní prostředí a pracoviště. Jedná se o následující předpisy ES:

- **Směrnice Rady 89/391/EHS** ze dne 12. června 1989 o zavádění opatření pro zlepšení bezpečnosti a ochrany zdraví zaměstnanců při práci,
- **Směrnice Rady 89/654/EHS** ze dne 30. listopadu 1989 o minimálních požadavcích na bezpečnost a ochranu zdraví na pracovišti,
- **Směrnice Rady 83/477/EHS** ze dne 19. září 1983 o ochraně zaměstnanců před riziky spojenými s expozicí azbestu při práci, ve znění směrnic 91/382/EHS a 98/24/ES,
- **Směrnice Rady 90/394/EHS** ze dne 28. června 1990 o ochraně zaměstnanců před riziky spojenými s expozicí karcinogenům při práci, ve znění směrnic 97/42/ES a 1999/38/ES,
- **Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2003/18/ES** ze dne 27. března 2003 novelizující směrnici Rady č. 83/477/EHS o ochraně pracovníků před riziky vystavení azbestu při práci,
- **Směrnice Rady 90/269/EHS** ze dne 29. května 1990 o minimálních požadavcích na bezpečnost a ochranu zdraví pro ruční manipulaci s břemeny spojenou s rizikem zejména poškození páteře pro zaměstnance,
- **Směrnice Rady 90/270/EHS** ze dne 29. května 1990 o minimálních požadavcích na bezpečnost a ochranu zdraví při práci se zobrazovacími jednotkami,
- **Směrnice Rady 98/24/ES** ze dne 7. dubna 1998 o bezpečnosti a ochraně zdraví zaměstnanců před riziky spojenými s chemickými činiteli používanými při práci,
- **Směrnice Komise 2000/39/ES** ze dne 8. června 2000 o stanovení prvního seznamu směrných limitních hodnot expozice na pracovišti prováděním směrnice Rady 98/24/ES,
- **Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2000/54/ES** ze dne 18. září 2000 o ochraně zaměstnanců před riziky spojenými s expozicí biologickým činitelům při práci,
- **Směrnice Rady 94/33/ES** ze dne 22. června 1994 o ochraně mladistvých pracovníků,
- **Směrnice Rady 78/610/EHS** ze dne 29. června 1978 o sblížení právních a správních předpisů členských států o ochraně zdraví pracovníků vystavených monomeru vinylchloridu, ve znění směrnice 1999/38/ES,
- **Směrnice Rady 92/85/EHS** ze dne 19. října 1992 o zavádění opatření pro zlepšení bezpečnosti a ochrany zdraví při práci těhotných pracovníků, pracovníků krátce po porodu nebo kojících pracovníků;
Nařízení vlády č. 101/2005 Sb., o podrobnějších požadavcích na pracoviště a pracovní prostředí - prováděcí předpis k zákonu č. 65/1965 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů, jejíž text je v souladu s právem ES - viz
- **Směrnice Rady 89/654/EHS** ze dne 30. listopadu 1989 o minimálních bezpečnostních a zdravotních požadavcích na pracoviště (první dílčí směrnice ve smyslu čl. 16 odst. 1 směrnice Rady 89/391/EHS) - Čl. 1 a příloha I.,

- **Směrnice Rady 92/57/EHS** ze dne 24. června 1992 o minimálních požadavcích na bezpečnost a ochranu zdraví na dočasných nebo přechodných staveništích (osmá dílčí směrnice ve smyslu čl. 16 odst. 1 směrnice Rady 89/391/EHS) - Příloha IV, část A.);

Nařízení vlády č. 11/2002 Sb., kterým se stanoví vzhled a umístění bezpečnostních značek a zavedení signálů - prováděcí předpis k zákonu č. 65/1965 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů, jejíž text je v souladu s právem ES - viz **Směrnice Rady 92/58/EHS** o minimálních požadavcích na bezpečnostní a/nebo zdravotní značky na pracovišti (devátá dílčí směrnice ve smyslu čl. 16 odst. 1 směrnice 89/391/EHS);

Nařízení vlády č. 148/2006 Sb., o ochraně zdraví před nepříznivými účinky hluku a vibrací – prováděcí předpis k zákonu č. 65/1965 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů, nařízení je v souladu s právem ES a upravuje hygienické limity hluku a vibrací – viz:

- **Směrnice 2003/10/ES** o minimálních požadavcích na bezpečnost a ochranu zdraví před expozicí zaměstnanců rizikům spojeným s fyzikálními činiteli (hlukem),
- **Směrnice 2002/44/EC** o minimálních požadavcích na bezpečnost a ochranu zdraví před expozicí zaměstnanců rizikům spojeným s fyzikálními činiteli (vibracemi);

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1774/2002, kterým se stanoví hygienická pravidla týkající se vedlejších živočišných produktů, které nejsou určeny k lidské spotřebě - *v případě, že je odpad uveden v tomto nařízení (např. kuchyňský odpad živočišného původu), musí s ním být nakládáno v souladu s tímto právním předpisem;*

Zákon č. 356/2003 Sb., o chemických látkách a chemických přípravcích, a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů;

Vyhláška č. 221/2004 Sb., kterou se stanoví seznamy nebezpečných chemických látek a nebezpečných chemických přípravků, jejichž uvádění na trh je zakázáno nebo jejichž uvádění na trh, do oběhu nebo používání je omezeno, ve znění pozdějších předpisů;

Vyhláška č. 232/2004 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona o chemických látkách a chemických přípravcích a o změně některých zákonů, týkající se klasifikace, balení a označování nebezpečných chemických látek a chemických přípravků.

2.2 Vybrané právní předpisy pro kontrolu vlivu nakládání s odpady na životní prostředí

Zákon č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí, ve znění pozdějších předpisů;

Zákon č. 76/2002 Sb., o integrované prevenci, ve znění pozdějších předpisů;

Zákon č. 254/2001 Sb., vodní zákon, ve znění pozdějších předpisů;

Nařízení vlády č. 61/2003 Sb., o ukazatelích a hodnotách přípustného znečištění povrchových vod a odpadních vod, náležitostech povolení k vypouštění odpadních vod do vod povrchových a do kanalizací a o citlivých oblastech;

Vyhláška č. 450/2005 Sb., o náležitostech nakládání se závadnými látkami a náležitostech havarijního plánu, způsobu a rozsahu hlášení havárií, jejich zneškodňování a odstraňování jejich škodlivých následků;

Zákon č. 86/2002 Sb., o ochraně ovzduší, ve znění pozdějších předpisů;

Nařízení vlády č. 597/2006 Sb., o sledování a vyhodnocování kvality ovzduší;

Vyhláška č. 356/2002 Sb., seznam znečišťujících látek a obecné emisní limity znečišťujících látek, ve znění pozdějších předpisů;

Zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, v platném znění;

Zákon č. 334/1992 Sb., o ochraně zemědělského půdního fondu, v platném znění;

Zákon č. 289/1995 Sb., o lesích a o změně a doplnění některých zákonů (lesní zákon), ve znění pozdějších předpisů;

Zákon č. 17/1992 Sb., o životním prostředí, ve znění pozdějších předpisů.

2.3 Ostatní předpisy pro kontrolu vlivu nakládání s odpady na zdraví lidí a životní prostředí

Zákon č. 111/1994 Sb., o silniční dopravě, v platném znění pozdějších předpisů; Evropská dohoda o mezinárodní silniční dopravě nebezpečných věcí – ADR; Řád pro mezinárodní železniční dopravu nebezpečného zboží (RID);

Zákon č. 133/1985 Sb., o požární ochraně, ve znění pozdějších předpisů;

Vyhláška č. 246/2001 Sb., o stanovení požární bezpečnosti a výkonu státního požárního dozoru (vyhláška o požární prevenci), v platném znění;

Zákon č. 59/2006 Sb., o prevenci závažných havárií způsobených vybranými nebezpečnými chemickými látkami nebo chemickými přípravky.

2.4 Metodické pokyny vydané odborem odpadů MŽP ve Věstníku MŽP

- Metodický pokyn ke vzorkování odpadů, květen 2001, č. 5, (přípravena novelizace v roce 2007),
- Metodický pokyn k hodnocení vyluhovatelnosti odpadů, prosinec 2002, č. 12,
- Metodický pokyn ke stanovení ekotoxicity odpadů, duben 2007, č. 4,
- Metodický pokyn k nakládání s odpady ze stavební výroby a s odpady z rekonstrukcí a odstraňování staveb, září 2003, č. 9, (přípravena novelizace v roce 2007)
- Metodický pokyn pro Zpracování Základního popisu odpadů, únor 2007.

3. Vybrané pojmy stanovené ve zvláštních právních předpisech

***Poznámka:** Níže uvedené právní předpisy a řada dalších, stanovují požadavky na řízení (kontrolu) vlivů činností a věcí, s nimiž je nakládáno, včetně řízení vlivů nakládání s odpady, i když nakládání s odpady nekonkretizují.*

3.1 Základním ustanovením zákoníku práce v části týkající se bezpečnosti a ochrany zdraví při práci (§ 101 odst. 1) je stanoveno že „Zaměstnavatel je povinen zajistit bezpečnost a ochranu zdraví zaměstnanců při práci s ohledem na **rizika možného ohrožení jejich života a zdraví**, které se týkají výkonu práce (dále jen „rizika“). Zákoník práce používá dále pojem **Prevence rizik** (§ 102 odst. 2). Riziko jako kvantifikované nebezpečí se projeví svým vlivem – dopadem. Zaměstnavatel vychází ze všeobecných preventivních

zásad pro prevenci rizik, při jejichž aplikaci na nakládání s odpady jsou naplněny obecné požadavky na řízení vlivů týkajících se výkonu práce.

- 3.2 Zákon č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví, zavádí kvantifikaci výskytu faktorů, které mohou ovlivnit (projevit se vlivem) zdraví zaměstnanců a jejich **rizikovosti pro zdraví**. Zákon zmocňuje orgány ochrany veřejného zdraví především k hodnocení zdravotního rizika jako odhadu míry závažnosti zátěže populace vystavené rizikovým faktorům životních a pracovních podmínek a způsobu života. V rámci hodnocení zdravotního rizika jsou zohledňovány i dopady nakládání s odpady na zdraví lidí. Výsledek hodnocení zdravotního rizika je podkladem pro minimalizaci dopadů nakládání s odpady na zdraví lidí.
- 3.3 Nařízení vlády č. 178/2001 Sb. používá pojem **rizikové faktory pracovních podmínek**. Dopady (účinky) rizikových faktorů zdravotních podmínek (nebezpečí) na zdraví zaměstnanců jsou **vlivem**. Nařízení rovněž systémově řeší minimalizaci vlivů (ve smyslu metodickým pokynem stanovené definice) na zdraví lidí řízením rizikových faktorů pracovních podmínek. Nařízení vlády č. 101/2005 Sb., stanovuje zaměstnavateli povinnost, aby při zajišťování bezpečného stavu pracoviště vycházel z **hodnocení rizik vyplývajících z možných zdrojů ohrožení bezpečnosti a zdraví zaměstnanců ve vztahu k vykonávané činnosti**, zejména z posouzení možnosti omezení úrovně rizikových faktorů pracovních podmínek, požadavků na ochranu zaměstnanců před účinky škodlivin a rizik vyplývajících z provozování a používání výrobních a pracovních prostředků a zařízení (minimalizace vlivů ve smyslu definice stanovené tímto metodickým pokynem).
- 3.4 Nařízení vlády č. 378/2001 Sb., kterým se stanoví bližší požadavky na bezpečný provoz a používání strojů a zařízení, přístrojů a nářadí stanovuje minimální požadavky na **bezpečný provoz a používání zařízení v závislosti na příslušném riziku** vytvářeném daným zařízením (minimalizace vlivů ve smyslu definice stanovené tímto metodickým pokynem).
- 3.5 Na řízení vlivů nakládání s odpady se vztahuje i zákon č. 133/1985 Sb., o požární ochraně, v platném znění, také tento předpis a jeho prováděcí předpisy, řídí (kontrolují) i vlivy nakládání s odpady na zdraví lidí a životní prostředí (na **požární nebezpečí**, jehož vlivem je požár a jeho důsledky).
- 3.6 Zákon č. 86/2001 Sb., o ochraně ovzduší, řídí, stanovuje podmínky pro další snižování množství vypouštěných znečišťujících látek působících **nepříznivým účinkem** (poznámka: vlivem) na život a zdraví lidí a zvířat, na životní prostředí. Pojem vliv v zákoně o ovzduší není definován ani užíván. Problematika řízení (kontroly) nakládání s odpady na kvalitu ovzduší je v zákonu o ovzduší konkretizována v řadě ustanovení.
- 3.7 Účelem zákona č. 254/2001 Sb., vodní zákon, je chránit povrchové a podzemní vody, ... vytvořit podmínky pro snižování **nepříznivých účinků** (poznámka: vlivů) povodní a sucha Důsledkem lidské činnosti je podle zákona **vliv** na vodní útvar. Problematiku řízení vlivů nakládání s odpady vodní zákon řídí ve smyslu odpadních vod, závadných látek, které mohou být v odpadech obsaženy a havárií, které mohou být způsobeny odpady.

Příloha č. 2 k metodickému návodu

Příklad pro zpracování pravidel o bezpečnosti, ochraně zdraví a ochraně životního prostředí při práci s nebezpečnými odpady, které mají vybrané nebezpečné vlastnosti (jednu nebo více), uvedené v seznamu nebezpečných vlastností jako H6 Toxicita, H7 Karcinogenita, H8 Žíravost, H10 Teratogenita, H11 Mutagenita (dále jen „Pravidla“)

1. Pokyny pro bezpečnost

Preventivní bezpečnostní opatření vychází z nebezpečných vlastností konkrétního nebezpečného odpadu. Mezi vždy platné zásady předcházení nebezpečí vyplývajícího z nakládání s nebezpečnými odpady, patří:

- technická opatření a náhradní opatření (digestoř, vzduchotechnická zařízení, odsávání prachu, osobní ochranné pracovní prostředky, apod.),
- snižování počtu exponovaných a ohrožených osob a doby jejich expozice, tj. délky jejich kontaktu s nebezpečným odpadem.

2. Pokyny pro ochranu zdraví

2.1 Organizační opatření

Je zakázáno uchovávat nebezpečné odpady na pracovišti mimo vymezená shromažďovací místa a v neoznačených shromažďovacích prostředcích. Při shromažďování a skladování musí být vyloučena záměna a vzájemné škodlivé působení shromažďovaných nebo uskladněných nebezpečných odpadů a zabráněno jejich pronikání do životního prostředí a ohrožení zdraví lidí.

2.2 Osobní ochranné pracovní prostředky

Poskytování osobních ochranných pracovních prostředků (dále jen „OOPP“) se řídí na základě vyhodnocení rizik a v souladu s právními předpisy (nařízení vlády č. 495/2001 Sb., kterým se stanoví rozsah a bližší podmínky poskytování osobních ochranných pracovních prostředků, mycích, čisticích a dezinfekčních prostředků).

2.3 Ochrana před požitím

Dodržování základních hygienických pravidel - **zákaz jídla, pití a kouření na pracovišti, kde je s nebezpečnými odpady nakládáno.**

2.4 Preventivní opatření

- v případě, že nebezpečný odpad byl nebezpečnou chemickou látkou nebo přípravkem (dále jen „NCHLP“), postupujte podle pokynů uvedených v bezpečnostních listech těchto NCHLP,
- zajistěte dostatečné větrání, nevdechujte plyny, páry, aerosoly, prach,
- zabraňte vzniku prašnosti, kontaktu s očima, pokožkou nebo sliznicemi,
- dbejte dalších obvyklých opatření na ochranu zdraví.

3. Pokyny pro ochranu životního prostředí

Důsledné dodržování opatření proti proniknutí nebezpečných odpadů do kanalizace, povrchových a podzemních vod, půdy a dalších složek životního prostředí.

4. Postup při nehodě (rozlití, rozsypaní, vystříknutí nebo rozlití kapalných nebezpečných odpadů apod.):

- osoby bez účinné ochrany musí místo havárie opustit, při odstraňování nehody je nutné postupovat tak, aby nedošlo k ohrožení zdraví osob provádějících sanační zásah,
- zabránit dalšímu úniku nebezpečného odpadu,
- doporučené metody čištění a odstranění odpadů:
 - prach uniklého nebezpečného odpadu opatrně smetťte (případně vysajte) a shromážděte v příslušných uzavřených shromažďovacích prostředcích, řádně označených a vyhovujících technickým požadavkům stanoveným v § 5 vyhlášky č. 383/2001 Sb., o podrobnostech nakládání s odpady, a vybavených řádně zpracovaným identifikačním listem nebezpečného odpadu (dále jen „příslušný shromažďovací prostředek pro NO“),
 - drobný únik (do 1 litru) kapalných nebezpečných odpadů odstraňte univerzálním sorpčním materiálem (např. utěrka) a umístěte ho do příslušného shromažďovacího prostředku pro NO, je zakázáno nasávat kapalně NCHLP do pipet ústy,
 - při větším úniku (nad 1 litr) kapalného nebezpečného odpadu zachyťte ho materiálem absorbujícím kapalinu (písek, piliny, infusoriová hlinka, křemelina, zemina, universální absorpční materiály, apod.) případně přečerpajte do příslušného shromažďovacího prostředku pro NO,
 - rozlité kyseliny se splachují vodou, případně neutralizují sodou a spláchnou vodou, na rozlitou kyselinu dusičnou a oxidační směsi se nesmí použít k sanaci piliny, textil a jiné organické materiály,
 - vždy postupujte podle konkrétních pokynů uvedených v bezpečnostním listu, v případě, že nebezpečný odpad byl NCHLP, která je předmětem nehody,
 - při úniku velkých množství nebezpečných odpadů informujte nadřízeného a dále hasiče, policii.

Důležitá telefonní čísla:

záchranná služba 155

TIS (Toxikologické informační středisko, Na Bojišti 1, 120 00 Praha 2)

224 919 293, 224 915 402

policie 158

hasiči 150

mezinárodní linka tísňového volání 112

Včasně zavolání záchranné služby při poranění a zdravotních potížích je velmi důležité!

Při komunikaci s operátorem

1. Sdělte své jméno, telefonní číslo.
2. Popište přesné místo nehody – adresu pracoviště, město, ulici, sdělte umístění některých orientačních bodů.
3. Udejte informace o nehodě - počet zraněných, typ a závažnost nehody, věk a pohlaví postižených, typy poranění.
4. Řekněte podrobnosti o nebezpečí, pokud nějaká jsou (např. unikající plyn).
5. Sdělte údaje o složení nebezpečného odpadu z identifikačního listu nebo z bezpečnostního listu v případě, že nebezpečný odpad byl NCHLP.

Při nutnosti lékařského vyšetření vždy vezměte s sebou originální obal s identifikačním listem, popřípadě bezpečnostní list dané látky nebo přípravku, který vstoupil do odpadu/je obsažen v odpadu!

5. Obecné zásady předlékařské první pomoci:

A. Rychlá orientace

Vždy je nutné situaci posoudit s ohledem na vlastní bezpečnost a bezpečnost postiženého:

- do zamořeného prostoru vstoupíme pouze tehdy, budeme-li mít odpovídající ochranu (dýchací přístroj, masku s příslušným filtrem, jištění dalším pracovníkem apod.)

POZOR! Vždy, když se jedná o špatně větrané prostory, je třeba počítat s možností, že prostor je zamořený!

- při manipulaci s potřísněným oděvem nebo jinými předměty se chráníme odpovídajícími OOPP,
- v případě akutního účinku nebezpečného odpadu na zasaženou osobu přemístíme postiženého a chráníme jej před dalším nebezpečím a poskytneme předlékařskou (první) pomoc a případně zajistíme lékařskou pomoc.

B. Pokyny při zasažení nebezpečným odpadem

Potřísnění kůže: odstraňte kontaminovaný oděv, omývejte pokožku proudem vody, oplachujte dle možnosti fyziologickým roztokem nebo vodou a mýdlem.

Nadýchání: opusťte kontaminované prostředí, vyveďte nebo vynesete postiženého ze zamořeného prostředí na čerstvý vzduch, zajistěte dostatečné dýchání, klid, zabraňte prochladnutí. Zajistěte lékařské ošetření.

Požítí: je-li postižený při vědomí a nemá-li křeče vypláchněte ústa vodou, nepodávejte tekutiny a nevyvolávejte zvracení – zvrací-li postižený sám, zabraňte vdechnutí zvratků. Postupujte dle identifikačního nebo bezpečnostního listu nebo informace TIS. V případě akutního toxického účinku nebezpečného odpadu aplikujte příslušná antidota. Zajistěte lékařské ošetření.

Při požití žíravých látek (kyselin, louhů, apod.) nic nepodávejte do úst, nevyvolávejte zvracení, zajistěte rychlý převoz do nemocnice!

Zasažení očí: vyplachujte proudem vody (10 – 15 min.) při otevřených víčkách, zejména prostory pod víčky, zajistěte lékařské ošetření.

C. Udržování životních funkcí

- Zajistěte průchodnost dýchacích cest postiženého.
- Kontrolujte dýchání – při selhání zahajte ihned umělé dýchání z plic do plic (pozor na vlastní ohrožení).
- Kontrolujte krevní oběh – při selhání provádějte nepřímou masáž srdce.
- Při poruše vědomí umístěte postiženého do stabilizované polohy na boku s mírně zakloněnou hlavou.
- Umístěte postiženého do tepla a klidu.
- Neprodleně zajistěte transport a odborné lékařské vyšetření.

Při stavech ohrožujících život nejdříve provádějte resuscitaci:

zástava dechu

- okamžitě provádějte umělé dýchání

zástava srdce

- okamžitě provádějte nepřímou masáž srdce

bezvědomí

- uložte postiženého do stabilizované polohy na boku

D. Vybavení

Pro účinnou první pomoc musí být na pracovištích potřebné prostředky a pomůcky:

- dostatek vody (pokud není zdroj vody, pak pohotovostní zásoba asi 10 litrů na osobu),
- přikrývky nebo jiné textilní materiály, umožňující ochranu postiženého před prochlazením a úpravu polohy postiženého, rezervní oblečení,
- lékárnička (obsah se řídí druhem škodlivých látek, které se vyskytují v nebezpečných odpadech na pracovišti a případně doporučením lékaře).

6. Přílohy

Příloha č. A – Pokyny pro nakládání s toxickými odpady

Příloha č. B – Pokyny pro nakládání s žíravými odpady

Příloha č. C – Pokyny pro nakládání s odpady karcinogenními, teratogenními a mutagenními

Pokyny pro nakládání s toxickými odpady

Látky způsobující nebezpečnou vlastnost odpadů Toxicitu jsou látky velmi různorodého chemického složení. Velmi často se jedná o sloučeniny těžkých kovů a dále řadu organických látek.

<p>Výstražný symbol:</p> <p>toxický</p>	NEBEZPEČNÝ ODPAD, který obsahuje jednu nebo více látek s R-věťami		H6 T toxický
	R 23	Toxický při vdechování.	
	R 24	Toxický při styku s kůží.	
	R 25	Toxický při požití.	
	R 39	Nebezpečí velmi vážných nevratných účinků.	
	R 48	Při dlouhodobé expozici nebezpečí vážného poškození zdraví.	
	R 28	Vysoce toxický při požití.	
	R 27	Vysoce toxický při styku s kůží.	
	R 26	Vysoce toxický při vdechování.	
	R 39	Nebezpečí velmi vážných nevratných účinků.	

POKYNY PRO BEZPEČNÉ NAKLÁDÁNÍ S TOXICKÝMI ODPADY

Uchovávejte uzamčené.

Po styku s kůží okamžitě odložte veškeré kontaminované oblečení a kůži okamžitě omyjte velkým množstvím vody.

Používejte vhodný ochranný oděv, ochranné rukavice a ochranné brýle nebo obličejový štít.

V případě nehody, nebo necítíte-li se dobře, okamžitě vyhledejte lékařskou pomoc (je-li možno, ukažte toto označení).

V případě nehody při vdechnutí přeneste postiženého na čerstvý vzduch a ponechte jej v klidu.

POSTUP PŘI NEHODĚ

Nosit ochrannou výstroj-používat OOPP, osoby bez účinné ochrany musí místo havárie opustit.

Rozsypaný nebezpečný odpad smést a bezpečně uložit k odstranění. Kontaminovaný materiál a věci odstranit. Roztok sorbovat na vhodný sorbent. Zbytky spláchnout do bezodtoké nádoby či jímky, nesplachovat nikdy do kanalizace nebo vodního toku.

Vykazují-li tyto odpady navíc žíravost, je vhodné použít na kontaminovaná místa (nikdy však na postižené osoby) neutralizační prostředky (např. kyselinu octovou nebo citronovou pro louhy, vápno pro kyseliny).

PRVNÍ POMOC

!Při poskytování první pomoci je nutné zajistit především bezpečnost zachraňujícího i zachraňovaného!

Při stavech ohrožujících život nejdříve provádějte resuscitaci postiženého a zajistěte lékařskou pomoc.

Zástava dechu - okamžitě provádějte umělé dýchání.

Zástava srdce - okamžitě provádějte nepřímou masáž srdce.

Bezvědomí - uložte postiženého do stabilizované polohy na boku.

Při nadýchání

- okamžitě přerušte expozici, dopravte postiženého na čerstvý vzduch (pozor na kontaminovaný oděv),
- zajistěte postiženého proti prochladnutí,
- podle situace volejte záchrannou službu,
- a zajistěte vždy lékařské ošetření.

Při styku s kůží

- odložte potřísněný oděv,
- omyjte postižené místo velkým množstvím pokud možno vlažné vody,
- pokud nedošlo k poranění pokožky, je vhodné použít i mýdlo, mýdlový roztok nebo šampon,
- podle situace volejte záchrannou službu,
- a zajistěte lékařské ošetření přetrvává-li podráždění kůže.

Při zasažení očí

- ihned vyplachujte oči proudem tekoucí vody, rozevřete oční víčka (třeba i násilím), pokud má postižený kontaktní čočky, neprodleně je vyjměte,
- výplach provádějte nejméně 10 minut,
- volejte záchrannou službu.

Při požití

- **PO POŽITÍ TOXICKÝCH odpadů** - **NEVYVOLÁVEJTE ZVRACENÍ**, s výjimkou odpadů, u nichž existuje reálné riziko ohrožení života požitou látkou (např. *benzen, methanol, některé anorganické soli kovů, tetrachlormethan, sirouhlík, glykol*) – i samotné vyvolávání zvracení může způsobit komplikace (vdechnutí látky do dýchacích cest a plic, mechanické poškození sliznice hltanu může v tomto případě představovat vyšší ohrožení než požitá látka),
- pokud možno vždy **DO 5 MINUT PO POŽITÍ PODEJTE 10-20 ROZDRČENÝCH TABLET AKTIVNÍHO UHLÍ ROZMÍCHANÝCH VE VODĚ**,
- nejste-li si jisti, zda vyvolávat zvracení, kontaktujte Toxikologické informační středisko a sdělte údaje o nebezpečném odpadu z identifikačního listu nebo z bezpečnostního listu látky nebo přípravku obsaženého v odpadu,
- zajistěte vždy lékařské ošetření.

Důležitá telefonní čísla: záchranná služba 155
TIS 224 919 293, 224 915 402

policie 158

hasiči 150

mezinárodní linka tísňového volání 112

OCHRANA ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ

Tyto odpady jsou téměř vždy velmi škodlivé pro ryby a vodní organismy. Ani v malém množství nesmí proniknout do kanalizace ani vodních toků.

Pokyny pro nakládání s žiravými odpady

Do této skupiny patří odpady obsahující:

- kyseliny
- louhy
- soli silných kyselin a slabých zásad
- soli slabých kyselin a silných zásad
- další látky jako např. amoniak

Výstražný symbol: žiravý	NEBEZPEČNÝ ODPAD, který obsahuje jednu nebo více látek s R-věťami		H8
	R 35	Způsobuje těžké poleptání.	
R 34	Způsobuje poleptání.		
Leptá kůži, sliznici a oči. Těkavé látky uvolňují složky dráždivé oči a kůži (např. HCl). Při styku silných anorganických kyselin s vodou se uvolňuje velké množství tepla a při kontaktu s kovem se vyvíjí vodík – nebezpečí exploze!			

POKYNY PRO BEZPEČNÉ NAKLÁDÁNÍ S ŽIRAVÝMI ODPADY

Uchovávejte uzamčené.

Při zasažení očí okamžitě důkladně vypláchněte vodou a vyhledejte lékařskou pomoc.

Používejte vhodný ochranný oděv, ochranné rukavice a ochranné brýle nebo obličejový štít.

V případě nehody nebo necítíte-li se dobře, okamžitě vyhledejte lékařskou pomoc (je-li možno, ukažte toto označení).

Shromažďovací prostředky udržovat těsně uzavřené.

Louhy neskladovat společně s kyselinami a kyseliny s louhy.

Skladovat odděleně od potravin, nápojů a krmiv.

Zamezte styku s pokožkou a očima. Před přestávkami a po ukončení manipulace s nimi si umyjte ruce vodou a mýdlem.

OCHRANNÉ PRACOVNÍ POMŮCKY

Ochranné pracovní rukavice odolné proti louhům nebo kyselinám.

Uzavřené ochranné brýle nebo ochranný štít.

Ochranné oblečení proti louhům nebo kyselinám, keprový oblek.

POSTUP PŘI NEHODĚ

Nosit ochrannou výstroj, používat OOPP, osoby bez účinné ochrany musí místo havárie opustit.

Rozsypaný nebezpečný odpad smést a bezpečně uložit k odstranění. Roztok sorbovat na vhodný sorbent. Kontaminovaný oděv a OOPP odstranit. Zbytky spláchnout velkým množstvím vody do kanalizace.

Použít neutralizační prostředky na kontaminovaná místa (nikdy však na postižené osoby) - např. kyselinu octovou nebo citronovou pro louhy, vápno pro kyseliny.

OCHRANA ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ

Velmi škodlivý pro ryby a vodní organismy. Nezředěný nebo nezneutralizovaný nesmí proniknout do odpadních vod nebo jímek. Vypouštění vod, které obsahují žiraviny, do kanalizace a vodotečí je přípustné až po neutralizaci a za podmínek stanovených vodoprávním úřadem.

PRVNÍ POMOC**!Při poskytování první pomoci je nutné zajistit především bezpečnost zachraňujícího i zachraňovaného!****Při stavech ohrožujících život nejdříve provádějte resuscitaci postiženého a zajistěte lékařskou pomoc.****Zástava dechu** - okamžitě provádějte umělé dýchání.**Zástava srdce** - okamžitě provádějte nepřímou masáž srdce.**Bezvědomí** - uložte postiženého do stabilizované polohy na boku.**Při nadýchání (platí pro látky, které vyvolávají edém plic)**

- rychle a s ohledem na vlastní bezpečnost dopravte postiženého na čerstvý vzduch, nenechte ho chodit!
- podle situace lze doporučit výplach ústní dutiny, případně nosu vodou,
- převlékněte postiženého v případě, že je látkou zasažen oděv,
- zajistěte postiženého proti prochladnutí,
- zajistěte lékařské ošetření vzhledem k nutnosti dalšího sledování po dobu min. 24 hod.

Při zasažení očí

- ihned vyplachujte oči proudem tekoucí vody, rozevřete oční víčka (třeba i násilím); pokud má postižený kontaktní čočky, neprodleně je vyjměte. V žádném případě neprovádějte neutralizaci!
- výplach provádějte 10-30 min. od vnitřního koutku k zevnímu, nezasáhněte druhé oko,
- zajistěte co nejrychleji lékařské, pokud možno odborné ošetření,
- k vyšetření musí být odeslán každý i v případě malého zasažení.

Při styku s kůží

- ihned svlečte potřísněné šatstvo před mytím sundejte prstýnky, hodinky, náramky, jsou li v místech zasažení kůže,
- zasažená místa oplachujte proudem pokud možno vlažné vody po dobu 10-30 minut; nepoužívejte kartáč, mýdlo ani neutralizaci,

Poznámka: Při zasažení odpady obsahujícími látky s leptavými účinky **nepoužíváme neutralizační roztoky**. Pouze u určitých látek lze použít inaktivační roztoky (například olej u lithia, sodíku, draslíku; manganistan draselný u bílého fosforu; polyethylenglykol u fenolu a krezolu; kalcium glukonát u kyseliny fluorovodíkové a šťavelové). V případě rizika zasažení těmito látkami musí být inaktivační roztoky v lékárnice první pomoci po uplynutí expirační lhůty vždy obměňovány.

- potom poleptané části kůže překryjte sterilním obvazem, na kůži nepoužívejte masti ani jiná léčiva,
- poškozeného přikryjte, aby neprochladl,
- zajistěte vždy lékařské ošetření.

Při požití

- **NEVYVOLÁVEJTE ZVRACENÍ** - hrozí nebezpečí dalšího poškození zažívacího traktu!!! Hrozí perforace jícnu i žaludku!
- **OKAMŽITĚ VYPLÁCHNĚTE ÚSTNÍ DUTINU VODOU A DEJTE VYPÍT 2-5 dl chladné vody** ke zmírnění tepelného účinku žíraviny, *Vzhledem k téměř okamžitému účinku na sliznici je vhodnější rychle podat vodu z vodovodu a nezdržovat se sháněním vychlazených tekutin – s každou minutou prodlevy se stav sliznice nenapravitelně poškozuje! Větší množství požitě tekutiny není vhodné, mohlo by vyvolat zvracení a případně vdechnutí žíraviny do plic).*
- k pití se postižený nesmí nutit, zejména má-li již bolesti v ústech nebo v krku. V tom případě nechte postiženého pouze vypláchnout ústní dutinu vodou.
- **NEPODÁVEJTE AKTIVNÍ UHLÍ!** (začerněním způsobí obtížnější vyšetření stavu sliznice zažívacího traktu a u kyselin a louhů nemá příznivý účinek),
- nepodávejte žádné jídlo,
- nepodávejte nic ústy, pokud je postižený v bezvědomí, nebo má-li křeče,
- zajistěte co nejrychleji lékařské ošetření.

Důležitá telefonní čísla: záchranná služba 155
TIS 224 919 293, 224 915 402
policie 158
hasiči 150
mezinárodní linka tísňového volání 112

Pokyny pro nakládání s odpady s nebezpečnou vlastností
Karcinogenita, Teratogenita a Mutagenita
Karcinogenita

„nebezpečný odpad“	NEBEZPEČNÝ ODPAD, který obsahuje jednu nebo více látek s R-větami		
	R 45	Může vyvolat rakovinu.	H7 Karcinogenní nebezpečný odpad
	R 49	Může vyvolat rakovinu při vdechování.	
	R 40	Podezření na karcinogenní účinky	

Teratogenita

„nebezpečný odpad“	NEBEZPEČNÝ ODPAD, který obsahuje jednu nebo více látek s R-větami		
	R 60	Může poškodit reprodukční schopnost.	H10 Teratogenní nebezpečný odpad
	R 61	Může poškodit plod v těle matky.	
	R 62	Možné nebezpečí poškození reprodukční schopnosti.	
R 63	Možné nebezpečí poškození plodu v těle matky.		

Mutagenita

„nebezpečný odpad“	NEBEZPEČNÝ ODPAD, který obsahuje jednu nebo více látek s R-větami		
	R 46	Může vyvolat poškození dědičných vlastností.	H11 Mutagenní nebezpečný odpad
	R 68	Možné nebezpečí nevratných účinků	

POKYNY PRO BEZPEČNÉ NAKLÁDÁNÍ s odpady s nebezpečnými vlastnostmi Karcinogenita, Teratogenita a Mutagenita

Uchovávejte uzamčené.
 Zamezte expozici – před použitím si obstarajte speciální instrukce.

PRVNÍ POMOC	
!Při poskytování první pomoci je nutné zajistit především bezpečnost zachraňujícího i zachraňovaného!	
	<p>Při stavech ohrožujících život nejdříve provádějte resuscitaci postiženého a zajistěte lékařskou pomoc!</p> <p>Zástava dechu - okamžitě provádějte umělé dýchání</p> <p>Zástava srdce - okamžitě provádějte nepřímou masáž srdce</p> <p>Bezvědomí - uložte postiženého do stabilizované polohy na boku</p> <p>Při nadýchání</p> <ul style="list-style-type: none"> • okamžitě přerušete expozici, dopravte postiženého na čerstvý vzduch, • zajistěte postiženého proti prochladnutí, • zajistěte lékařské ošetření, zejména přetrvává-li kašel, dušnost nebo jiné příznaky. <p>Při styku s kůží</p> <ul style="list-style-type: none"> • odložte potřísněný oděv, • omyjte postižené místo velkým množstvím pokud možno vlažné vody, • pokud nedošlo k poranění pokožky, je možné použít mýdlo, mýdlový roztok, šampon, • zajistěte lékařské ošetření, zejména přetrvává-li podráždění kůže. <p>Při zasažení očí</p> <ul style="list-style-type: none"> • ihned vyplachujte oči proudem tekoucí vody, rozevřete oční víčka (třeba i násilím), pokud má postižený kontaktní čočky, neprodleně je vyjměte, • výplach provádějte nejméně 10 minut, • zajistěte lékařské, pokud možno odborné ošetření. <p>Při požití</p> <ul style="list-style-type: none"> • NEVYVOLÁVEJTE ZVRACENÍ - <i>i samotné vyvolávání zvracení může způsobit komplikace (vdechnutí odpadu do dýchacích cest a plic, mechanické poškození sliznice hltanu), proto se nevyvolává, není-li reálné riziko poškození požitým odpadem,</i> • pokud možno podejte medicínální uhlí v množství 5 rozdrčených tablet, • zajistěte lékařské ošetření. <p>Důležitá telefonní čísla: záchranná služba 155 TIS 224 919 293, 224 915 402 policie 158 hasiči 150 mezinárodní linka tísňového volání 112</p>

POSTUP PŘI NEHODĚ	
	Nosit ochrannou výstroj, používat OOPP, osoby bez účinné ochrany musí místo havárie opustit.
	Rozsypaný nebezpečný odpad smést a bezpečně uložit k odstranění. Kontaminovaný materiál a věci odstranit. Roztok sorbovat na vhodný sorbent. Zbytky spláchnout velkým množstvím vody do kanalizace.
OCHRANA ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ	
Většinou jde o odpady, které jsou také škodlivé pro ryby a vodní organismy. Nesmí proniknout do odpadních vod nebo jímek.	

Příloha č. 3 k metodickému návodu

Dotazník pro původce odpadů k prověření úrovně kontroly vlivů nakládání s odpady na zdraví lidí a životní prostředí

UPOZORNĚNÍ: Dotazník není podkladem pro exaktní vyhodnocení souladu původce s požadavky zákona o odpadech ke kontrole vlivů nakládání s odpady na zdraví lidí a životní prostředí, ale pokud je původce schopen odpovídat na otázky „ano“ je zřejmé, že o problematice řízení nakládání s odpady ve smyslu zákona o odpadech je informován, povinnost kontroly vlivů nakládání s odpady plní a je možné další zlepšování v této oblasti.

Poznámky k vyplnění dotazníku:

Odpověď **ano** – pouze v případě, že existuje příslušný záznam dokumentující tvrzení nebo je o tvrzení možné se snadno přesvědčit

Odpověď **částečně** – v případě, že odpověď je ano, ale není k dispozici příslušný záznam nebo jiný důkaz

Odpověď **ne** – ve všech ostatních případech

Opatření – sloupec je uveden pro možnost využití dotazníku i ke stanovení např. nápravných opatření

Požadavek - otázka	Úroveň kontroly			Opatření
	ano	částečně	ne	
Jsou pracoviště původce, kde je nakládáno s odpady, vybavena v souladu s požadavky zákona o odpadech? (např. shromažďovacími prostředky pro utříděné shromažďování odpadů podle jednotlivých druhů a kategorií, nedochází k úniku odpadu mimo určená místa, v souladu s požadavky vyhlášky č. 383/2001 Sb.)				
Jsou všechny vznikající odpady zařazeny podle druhu a kategorie podle Katalogu odpadů (vyhlášky č. 381/2001 Sb.) ?				
Je pro jednotlivé vznikající odpady zpracována jejich doprovodná dokumentace - Identifikační listy nebezpečných odpadů, Základní popis odpadu?				
Jsou shromažďovací místa nebezpečných odpadů vybavena identifikačními listy nebezpečných odpadů a jsou určeni zaměstnanci odpovědní za nakládání s odpady v těchto místech?				
Jsou pracoviště pro nakládání s nebezpečnými odpady označena v souladu s NV č. 11/2002 Sb. – vzhled a umístění bezpečnostních značek a zavedení signálů?				
Pokud původci vznikají nebezpečné odpady, je mu vydáno věcně a místně příslušným orgánem státní správy rozhodnutí o souhlasu k nakládání s nebezpečnými odpady?				
Pokud původci vznikají odpady, u kterých vzhledem k následnému způsobu využití nebo odstranění není třídění nebo oddělené shromažďování nutné, a původce je netřídí, je mu vydáno místně příslušným orgánem státní správy rozhodnutí o souhlasu k upuštění od třídění nebo odděleného shromažďování odpadů?				
Je původcem vedena průběžná evidence vznikajících odpadů v souladu s § 39 zákona o odpadech a dle požadavků § 21 vyhlášky č. 383/2001 Sb.?				

Požadavek - otázka	Úroveň kontroly			Opatření
	ano	částečně	ne	
Pokud se na původce vztahuje povinnost oznamovat produkci a nakládání s odpady splnil tuto povinnost původce vyplněním formuláře Hlášení o produkci a nakládání s odpady (příloha č. 20 k vyhlášce č. 383/2001 Sb.) a odesláním do 15.2. za uplynulý kalendářní rok místně příslušnému obecnímu úřadu obce s rozšířenou působností?				
Byla ověřena vznikající množství odpadů ve vztahu k povinnosti určit odpadového hospodáře podle § 15 zákona o odpadech?				
Byla ověřena vznikající množství odpadů ve vztahu ke zpracování POH původce podle § 44 zákona o odpadech?				
Byly ověřeny technologie vzniku a nakládání s odpady a množství odpadů, s nimiž je nakládáno ve vztahu k požadavkům zákona č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na ŽP.....?				
Byly ověřeny technologie vzniku a nakládání s odpady a množství odpadů, s nimiž je nakládáno ve vztahu k požadavkům zákona č. 76/2002 Sb., o integrované prevenci.....(BAT)?				
Jsou identifikovány obecně závazné právní předpisy a jejich ustanovení vztahující se na původce v rámci nakládání s odpady – je tento výběr dokumentován?				
Je mezi právními předpisy vztahujícími se na původce zahrnut POH kraje?				
Jsou požadavky na původce obsažené v POH kraje zapracovány do vlastních opatření ke zlepšení nakládání s odpady?				
Jsou pro nakládání s odpady zpracovány vlastní řídicí předpisy (např. pracovní pokyny, směrnice, provozní řády)?				
Vstupují do vznikajících odpadů nebezpečné chemické látky a přípravky? Jsou popsány v průvodní dokumentaci odpadů?				
Jsou k dispozici důkazy o oprávněnosti osob, kterým jsou odpady předávány do vlastnictví v souladu s § 12 odst. 4 zákona o odpadech (např. ověření existence živnostenského listu, souhlasu s provozem zařízení k nakládání s předmětným druhem odpadu, provozním řádem příslušného zařízení)?				
Je původci odpadů znám další způsob nakládání (odstranění, využití, apod.) s odpady oprávněnou osobou, které byl odpad předán?				
Je původce schopen doložit plnění povinnosti o placení poplatků za ukládání odpadů na skládky (na poplatek se nevztahuje DPH)?				
Existuje doklad (záznam), že se v průběhu posledních 12 měsíců uskutečnilo školení (vzdělávání) zaměstnanců podílejících se u původce na nakládání s odpady – jsou zaměstnanci informováni o rizicích?				
Jsou požadavky zákoníku práce při nakládání s odpady dodržovány?				
Byla pracoviště, kde je nakládáno s odpady zahrnuta				

Požadavek - otázka	Úroveň kontroly			Opatření
	ano	částečně	ne	
do procesu kategorizace prací v souladu s vyhláškou č. 432/2003 Sb., kterou se stanoví podmínky pro zařazování prací do kategorií,?				
Jsou v řídicích předpisech původce pro nakládání s odpady i výstupy z hodnocení rizik dotčených činností?				
Jsou k dispozici záznamy o měření rizikových faktorů na pracovištích, kde je nakládáno s odpady?				
Byly odpady zahrnuty do bilancí při zařazování objektů v souladu se zákonem č. 59/2006 Sb., o prevenci závažných havárií způsobených vybranými chemickými látkami a chemickými přípravky?				
Byla místa nakládání s odpady zahrnuta mezi místa prověřovaná ve vztahu k požadavkům vyhlášky č. 450/2005 Sb., o náležitostech nakládání se závadnými látkami a náležitostech havarijního plánu,?				
Bylo nakládání s odpady prověřeno ve vztahu k požadavkům zákona o ochraně ovzduší (např. přítomnost organických těkavých látek a jiných znečišťujících látek v odpadech)?				
Jsou při nakládání s odpady dodržovány požadavky NV č. 495/2001 Sb., kterým se stanoví rozsah a bližší podmínky poskytování OOPP, mycích, čistících a dezinfekčních prostředků a je při poskytování OOPP vycházeno z analýzy rizik?				
Je mezi zařízeními k nakládání s odpady některé z „vyhrazených zařízení“ – jsou záznamy o revizích zařízení a školení (způsobilosti) obsluhy (elektrická zařízení, zdvihací zařízení, plynová zařízení, atd.)?				
Byla pracoviště, kde je nakládáno s odpady posouzena ve smyslu požárního nebezpečí?				
Je zpracován Požární řád, požární poplachové směrnice pro pracoviště kde je nakládáno s odpady?				
Je pracoviště vybaveno hasebními prostředky?				
Byly při zpracování řídicích předpisů pro nakládání s odpady zohledněny požadavky NV č. 24/2003 Sb., kterým se stanoví technické požadavky na strojní zařízení?				
Byly při zpracování řídicích předpisů pro nakládání s odpady zohledněny požadavky NV č. 378/2001 Sb., a NV č. 101/2005 Sb., kterým se stanoví bližší požadavky na bezpečný provoz a používání strojů, technických zařízení, přístrojů a nářadí?				
Je součástí postupů upravujících nakládání s odpady i pravidelné ověřování aktuálnosti a účinnosti těchto postupů a kontroly vlivů nakládání s odpady na zdraví lidí a životní prostředí vycházející z požadavků zvláštních právních předpisů a nebo z vlastních interních předpisů?				

Použité zkratky:

BAT – nejlepší dostupné technologie (Best Available Technigue)

DPH – daň z přidané hodnoty

NV – nařízení vlády

OOPP – osobní ochranné pracovní prostředky

POH – Plán odpadového hospodářství

ŽP – životní prostředí